

Aproape în fiecare din dezbaterile zilnice din Guvern, Parlament, societatea civilă și mass-media se pune accentul pe criza financiară, pe criza socială sau pe crizele politice care afectează România. Mai mult, orice criză politică generează panică în lumea financiară, însoțită, de regulă, de scăderi bruște ale puterii leului față de moneda euro și fiind necesară intervenția Băncii Naționale a României!

Criza valorilor

În aceste condiții, se impune să ne gândim la cauza fundamentală a acestor crize.

Pe zi ce trece îmi dau seama că devin partizan al ideii că o prelungită criză generală este cauzată de o **criză a valorilor**, pe care o definesc ca fiind o criză spirituală, asociată unei decăderi morale. Efectele acestei crize sunt vizibile, au sorginte în mentalitatea poporului român, influențează modul în care acționăm și felul în care ne trăim viața.

Mai multe studii sociologice evidențiază câteva caracteristici comportamentale ale românilor. Sociologii constată că la noi există un **complex de autoritate**, care ne poate explica refuzul nedeclarat al prea multor români de a respecta legile și autoritatea. În multe alte țări, legea este lege, este respectată chiar dacă nu convine și nu se constată preocupări ale cetățenilor de a găsi căi ocolitoare ale legilor! În Geneva, supărat de rigurozitatea și de duritatea

legilor, un cetățean a scris pe o placă din ciment că „Elveția este țara legilor exasperante!” Asta nu înseamnă că acel nemulțumit este predispus la încălcarea legilor într-o țară etalon din toate punctele de vedere!

Pe de altă parte, tot sociologii susțin că la noi există o **mentalitate colectivistă**, care presupune că resursele, fiind limitate, trebuie redistribuite în așa fel încât să se obțină cât mai multe avantaje pentru cât mai mulți aderenți ai unui grup social, în detrimentul celorlalți, excluzând posibilitatea multiplicării resurselor de către fiecare individ creativ și cu spirit antreprenorial. Conform acestei mentalități, indivizii se supun regulilor grupului social căruia îi aparțin, iar cum societatea este fragmentată în mai multe grupuri, acestea pot fi unite, deseori, prin interese comune.

(continuare în pagina 10)

Criza valorilor

(urmare din pagina 1)

Studiile specialiștilor mai arată că românii simt nevoia de a avea **conducători autoritari și decizii centralizate**, populația dorind să urmeze regulile stabilite de astfel de lideri.

Este știut că mulți dintre angajații români preferă o relație apropiată cu un singur șef, pentru a obține protecția acestuia și pentru a evita asumarea responsabilității unor păreri contrare și a unor inițiativ proprii riscante. Aceștia nu exprimă păreri opuse față de superior, ci primesc ordine, pe care le execută, deseori fără comentarii.

Știm că putem obține foarte multe idei originale și creative din creierile românilor, dar este dificil ca aceștia să le implementeze! Mulți români consideră că este stresant să fie puși în situația de a inova și de a-și asuma responsabilitatea pentru aceasta, în special datorită nivelului ridicat de evitare a incertitudinii, dar și din cauza complexului de autoritate. Nu avem o cultură a inovării, una națională, chiar dacă România obține, an de an, prin elitele sale, rezultate excelente la saloanele de invenții internaționale. Culmea este că, deși aureolate și apreciate de străini, invențiile noastre nu își află rostul în propria țară! Dezinteres, teamă de nou și de risc, lipsă de investitori? Din toate câte ceva, cred eu. Pentru mulți români, potrivit analizelor, singurele „inovații” care pot fi cu adevărat implementate sunt acelea impuse și comunicate de sus în jos. Schimbările sunt resimțite ca niște probleme și ca un stres suplimentar. În plus, angajații români nu se entuziasmează de noile inovații tehnologice. Dimpotrivă, schimbările multiple și îmbunătățirile aduse proceselor generează stări de oboseală, chiar de disperare.

Tot sociologii ne spun că populația noastră are un **grad ridicat de anxietate în privința viitorului** și preferă siguranța zilei de astăzi incertitudinii zilei de mâine. Astfel, din teamă pentru ziua de mâine, noi nu putem dezvolta strategii pe termen mai lung, suntem conservatori, pentru că privirea în viitor ne sperie și ne declanșează mecanisme defensive.

Pe acest fond și în condițiile tranziției post-comuniste, se simt **efectele unei decăderi morale** evidente: nu mai suntem uniți, nu ne mai pasă decât de problemele noastre, cei din jur nu contează, iar ce îi afectează pe alții nu este treaba noastră. Solidaritate zero! Egoismul și indiferența sunt întâlnite la tot pasul, foarte puțini fiind cei care se implică pentru comunitate. Elitele societății, cele care ar trebui să fie determinante în evoluția țării, șovăie ori asistă pasiv la afundarea în mocirlă. Ei oricum se vor descurca! Colegii mei, universitarii țării, mi-au spus că nu are niciun rost să se implice în politică, să-și expună părerile în media ori să-și etaleze virtuțile, întrucât nu vor avea rezultate palpabile. Aceștia consideră că vocile răzlete și, de ce nu, curajoase, cărora le pasă de țară, nu sunt luate în seamă! Nu-i tot lipsă de solidaritate? De data aceasta la nivel înalt, al elitelor! Putem numi această stare ca fiind o componentă a crizei valorilor? În mod sigur, da!

Societatea românească are **orientări minime spre planificare strategică** și tendințe spre acțiuni operaționale și rapide, cu rezultat aproape instantaneu. Nu-i așa că prea mulți români vor să se îmbogățească azi, nu mâine? Unii chiar și reușesc, de multe ori sfidând legea!

Îndepărtându-ne de un ideal nobil, am devenit materialişti și ne-am făcut din bani un idol. Am decăzut în asemenea hal, încât unii apreciază niște personalități de carton (*pseudo-elite*), cu puțină educație, doar pentru că au bani. Nu mai contează ce principii morale are un om,

cu ce i-a ajutat el pe cei din jur, ce a făcut pentru România sau cât de educat este, ci doar că are bani. Românii au ajuns atât de obsedați de mondenitățile, încât publicații imorale încă sunt în vogă. Ce modele mai au tinerii?

Totodată, ne dăm seama că oamenii au o nevoie ridicată de **apropiere de Putere**, populația dorind a fi tratată cu încredere, de a primi permisiunea de exprimare liberă a temerilor lor și de a i se permite chiar să evite acele decizii care par prea riscante.

Oamenii doresc să aibă un lider care să își asume acele decizii riscante în numele lor. Când acesta eșuează este aspru păruit!

Noroc cu standardizarea impusă de apartenența la Uniunea Europeană. Aceasta poate fi un bun câștigat și apreciat în viitor, întrucât certificările, standardele de calitate, regulile și procedurile, deși sunt încă refuzate, vor fi ulterior asimilate. Din păcate, existența regulilor nu va asigura și implementarea lor.

Timeretul – viitorul națiunii – este cel mai afectat, în special de o profundă criză de identitate. Prea mulți tineri s-au înecat în droguri și în alcool, nu mai au niciun principiu, niciun ideal. Nu au locuri de muncă nici măcar cei școliiți.

Scopul vieții multor tineri este să se distreze și să facă bani. Ce viitor vor aduce aceștia României? Indiferența noastră și curajul lor i-au împins pe cei mai buni peste hotare, căci aici nimănui nu-i păsa de ei.

Ne-am afundat în corupția mafiei autohtone, alimentată din bani care puteau fi investiți în viitorul acestui neam, în tineri, în educație. Ne va costa, așa cum prea târziu ne-am dat seama, la nivel înalt, că și inexistența autostrăzilor ne va costa!

Tinerii sunt chemați să învețe într-un sistem educațional eterogen, sub toate aspectele: performanță, moralitate, calitate etc. Școala și, mai grav, uneori familia nu îi mai învață pe copii să respecte niște principii morale, să își iubească țara sau să se implice pentru societate. Acum, în multe școli încă se mai ascultă manele, iar elevii se bat între ei, ba chiar se bat și cu profesorii.

Scăderea drastică a fondurilor alocate educației, desființarea unor școli și instabilitatea sistemului educațional au indus în rândul populației sentimentul nesiguranței și al lipsei de perspectivă.

Veniturile părinților au scăzut, aceștia sunt apăsați de grija zilei de mâine sau sunt plecați în străinătate pentru un loc de muncă, în timp ce buncii supraviețuiesc cu pensii insuficiente, iar frații mai mari au grijă de cei mici.

Pe acest fond, rolul educativ al familiei s-a diminuat, familia nu a mai colaborat cu școala, ceea ce a determinat o tulburare puternică a mentalității elevului, care nu mai are o motivație certă privind drumul în viață și care nu mai este dornic să aloce toată energia și timpul pentru învățare și pentru performanță. Pseudomodelele oferite de societate, substituția exagerată și fără discernământ a actului pedagogic cu tehnologia internetului, lipsa unei oferte atractive și educative de petrecere a timpului liber, lipsa unei viziuni asupra căilor de dezvoltare viitoare a țării, generatoare de perspective privind alegerea unui drum în viață, au contribuit și acestea la perturbarea dorinței de a învăța. Prin reducerile salariale și de venituri ale cadrelor didactice, în unele școli românești nu se mai stimulează performanța, ceea ce, coroborat cu lipsa mijloacelor didactice moderne și a investițiilor necesare, a condus la

debusolarea întregului corp didactic, „cârpit” de multe ori cu personal fără vocație și fără capacitate profesională adecvată.

Și acestea sunt aspecte care au adâncit criza valorilor!

Universitățile din România se confruntă cu multe probleme, deoarece există o finanțare publică deficitară a educației și cercetării științifice. Cele mai multe universități nu au venituri proprii cu care să poată suplimenta fondurile guvernamentale.

Universitățile întâmpină greutăți privind calitatea învățământului, competitivitatea echipamentelor pentru cercetare, infrastructura necesară asigurării unor tehnologii moderne de informare și de comunicare cu mediul socio-economic etc.

În plus, salariile mici din universități creează dificultăți în atragerea de personal tânăr, înalt calificat și motivat.

Pentru a atrage tinerii spre o carieră didactică, trebuie să fie redat prestigiul acestei profesii, adică trebuie salarii mari și recunoașterea publică pozitivă a statutului de cadru didactic.

De asemenea, societatea civilă românească încă mai traversează o acută criză de identitate. Este cunoscut faptul că o societate civilă autentică nu se poate forma fără ca grupurile sociale să aibă o identitate specifică și conștiința propriilor interese. Dacă în anii dictaturii comuniste clasele și grupurile sociale n-au avut o identitate reală, fiind lipsite de autonomie, în prezent ele tind să-și redobândească autonomia într-o societate aflată în plină restructurare.

Criza spirituală și morală a societății civile este expresia incertitudinilor, a nesiguranței grupurilor sociale într-o perioadă de tranziție, când structurile economice și sociale anterioare sunt dezechilibrate, iar cele noi nu s-au sedimentat încă.

Criza de valori prin care trecem poate fi depășită gândind și acționând strategic, pe termen lung, pentru a oferi poporului român o educație, care cuprinde trei componente esențiale: educația spirituală, educația cognitivă și educația inovativ-antreprenorială.

Nu trebuie să uităm că principala resursă internă a țării este resursa umană. Educarea acestei resurse este forța creșterii economice, a ridicării standardului de viață, a echilibrului și bunăstării sociale.

Pentru a susține acest tip nou de educație, trebuie să definim domeniile în care România poate și vrea să fie competitivă, prin valorificarea resurselor sale interne. În aceste domenii trebuie să finanțăm proiecte mari, inovative și integrate, în aceste proiecte implicând și educația românească, pentru a elimina actualul sistem, care fărâmătează finanțarea pe teme mărunte, nerelevante din punct de vedere economic. Implicând universitățile în aceste mari proiecte, se dezvoltă legătura acestora cu economia reală, în beneficiul dezvoltării și al creării de noi locuri de muncă, destinate unei resurse umane înalt calificată și inovativă. Aceste mari proiecte vor conduce la dezvoltarea producției interne și la creșterea exportului.

Aceasta înseamnă că avem nevoie de un **Proiect de țară**, iar ca suport fundamental al acestuia, trebuie să votăm, prin referendum, **Acordul Social privind Educația**.

Existența acordului ar asigura un tratament privilegiat educației de către întreaga societate românească.

Proiectul de țară și Acordul Social privind Educația ar fi un nou început!